

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Úvod do trestního práva procesního

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Mgr. Katarína Kandová

OSNOVA

- **Pojem a význam základních stadií trestního řízení, základní vztahy mezi nimi**
- **Přípravné řízení**
- **Předběžné projednání obžaloby**

ZÁKLADNÍ STADIA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

- Přípravné řízení
- Předběžné projednání obžaloby
- Hlavní líčení
- Opravné řízení
- Vykonávací řízení
- (Řízení o zahlazení odsouzení)
  - zvláštní samostatné stadium, nikoli základní stadium !

FÁZE TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

■ PŘEDSOUDNÍ FÁZE

■ Přípravné řízení

■ SOUDNÍ FÁZE

■ Předběžné projednání obžaloby

■ Hlavní líčení

■ Opravné řízení

■ Vykonávací řízení

STADIUM TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

■ POJEM

- časový úsek, v němž OČTŘ a další subjekty plní práva a povinnosti s cílem dosáhnout účelu trestního řízení
- počátek (zahájení) → průběh → skončení stadia

■ VÝZNAM

- dosažení účelu trestního řízení
- uplatnění zásad trestního řízení
- postavení subjektů trestního řízení

„ODKLONY“

- **NEPRAVIDELNÉ** procesní formy, které se „odklánějí“ od standardního (pravidelného) průběhu trestního řízení
  - podmíněné odložení podání návrhu na potrestání
  - podmíněné zastavení trestního stíhání
  - narovnání
  - odstoupení od trestního stíhání mladistvého
  - (trestní příkaz)
  - (dohoda o vině a trestu)

ZVLÁŠTNÍ ZPŮSOBY ŘÍZENÍ

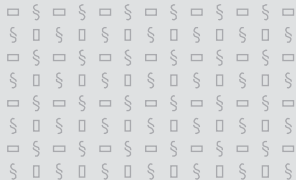
- **DIFERENCOVANÉ** formy standardního (pravidelného) průběhu trestního řízení
  - řízení v trestních věcech mladistvých
  - řízení proti právnických osobám
  - řízení proti uprchlému
  - (zjednodušené) řízení před samosoudcem
  - řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu

PŘEDSOUDNÍ vs. SOUDNÍ FÁZE TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

- české trestní řízení
  - reformovaný typ kontinentálního procesu
  - obligatorní stadium přípravného řízení
- novela č. 265/2001 Sb. – posílení významu hlavního líčení (soudní fáze řízení) na úkor přípravného řízení
- Hlavní líčení – TĚŽIŠTĚ trestního řízení
  - těžiště dokazování
  - plné uplatnění zásad trestního řízení

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

- kvalifikovaná příprava podkladů pro rozhodnutí ve věci
  - pomocná role ve vztahu k soudní fázi trestního řízení
- FUNKCE:
  - vyhledávací (→ rozhodovací)
  - zajišťovací (fixační)
  - verifikační (ochranná)

ZÁKLADNÍ ZÁSADY PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

- **zásada ŘÁDNÉHO ZÁKONNÉHO PROCESU**
- **zásada LEGALITY, OBŽALOVACÍ (akuzační)**
  - **podání obžaloby / návrhu na potrestání / návrhu na schválení dohody o vině a trestu**
- **zásada OFICIALITY**
  - **spontánní iniciativa a aktivita OČTŘ (§ 158/1,2; § 160/1)**
- **zásada VYHLEDÁVACÍ**
- **zásada RYCHLOSTI**
  - **lhůty, institut zkráceného přípravného řízení**
  - **žádost o přezkoumání postupu OČTŘ (§ 157a TŘ)**

ZÁKLADNÍ ZÁSADY PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

- modifikovaná zásada zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností
  - menší rozsah zjišťování skutkového stavu
  - méně přísná procesní forma zjišťování skutkového stavu
- zásada **NEVEŘEJNOSTI** přípravného řízení
- neuplatní se zásada ústnosti, bezprostřednosti a veřejnosti ... typické pro stadium hlavního líčení

STÁTNÍ ZÁSTUPCE V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ

- *Dominus litis* – pán přípravného řízení
- dozor nad zachováváním zákonnosti (§ 174 TŘ)
  - dozorové oprávnění nejvyššího státního zástupce (§ 174a TŘ)
- výlučná oprávnění SZ (§ 175 ZŘ)
  - meritorní rozhodnutí o vyřízení věci v přípravném řízení
    - podání obžaloby / návrhu na potrestání, zastavení tr. řízení
  - rozhodnutí týkající se zásahů do základních práv a svobod
    - propuštění z vazby, povolení operativně pátracích prostředků

POLICEJNÍ ORGÁN V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ

- **vázanost pokyny státního zástupce**
  - vs. „netrestní“ řízení – vázanost pokyny nadřízeného
- **významná oprávnění v počátcích PŘ (§ 158-159b TŘ)**
  - přijímání trestních oznámení
  - provádění neodkladných a neopakovatelných úkonů
  - rozhodnutí o odevzdání / (dočasném) odložení věci

SOUD V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ

- rozhodování o zásazích do základních práv a svobod
  - vzetí do vazby, nařízení domovní prohlídky / odposlechu ...
- řada dalších pravomocí
  - účast soudce při provedení výslechu svědka / rekognice ve fázi prověřování (§ 158a TŘ) – odpovídá za zákonnost
  - ustanovení obhájce, rozhodování o stížnosti proti SZ/PČR
- účast soudce na úkonech v přípravném řízení →
  - důvod vyloučení pro podjatost v soudní fázi řízení

OSOBA, PROTI NÍŽ SE ŘÍZENÍ VEDE

■ PODEZŘELÝ (fáze prověřování)

- podání vysvětlení podezřelým (§ 158 odst. 8 TŘ)
- zadržení osoby podezřelé (§ 76 TŘ)
- zkrácené přípravné řízení (§ 179a a násl. TŘ)

■ OBVINĚNÝ (fáze vyšetřování)

- od zahájení trestního stíhání do nařízení hlavního líčení
- přítomnost OBHÁJCE zásadně od zahájení TS

CHRONOLOGIE PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

■ § 12 odst. 10 TŘ => úsek trestního řízení

■ OD

- sepsání záznamu o Zahájení Úkonů Trestního Řízení
- provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů (§ 160/4 TŘ)
- zahájení trestního stíhání (usnesením o zahájení TS)

■ PO

- podání obžaloby / návrhu na potrestání
- podání návrhu na sjednání dohody o vině a trestu
- jiné rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení (§ 171-3 TŘ)

FÁZE PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

- objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin a zjištění jeho pachatele
  - fáze PROVĚŘOVÁNÍ
  - postup před zahájením trestního stíhání

- objasňování skutečností odůvodňujících podání obžaloby nebo důležitých pro jiné rozhodnutí v přípravném řízení
  - fáze VYŠETŘOVÁNÍ
  - postup po zahájení úkonů trestního řízení

FORMY PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

- **STANDARDNÍ**
- **ROZŠÍŘENÉ (§§ 168-170 TŘ)**
  - trestné činy projednávané v 1. stupni před krajským soudem
  - nejen vyhledávání, ale i provádění důkazů
  - provádění výslechu svědků není omezeno § 164 odst. 1 TŘ
- **ZKRÁCENÉ**
  - jen fáze postupu před zahájením trestního stíhání
(chybí fáze vyšetřování)

ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

- § 179a a násl. TŘ – trestné činy s horní hranicí do 5 let
  - podezřelý přistižen při činu **NEBO**
  - prověřováním zjištěny skutečnosti na základě nichž lze očekávat postavení podezřelého před soud ve lhůtě 2 týdnů
- **ZAHÁJENÍ:** sdělením podezření
- **PRŮBĚH:** obligatorní výslech podezřelého, neodkladné a neopakovatelné úkony
- **SKONČENÍ:** návrh na potrestání / jiné rozhodnutí ve věci

POSTUP PŘED ZAHÁJENÍM TRESTNÍHO STÍHÁNÍ (prověřování)

- opatřování podkladů
  - odborné vyjádření (výjimečně znalecký posudek)
  - spisy, písemné materiály
- podání vysvětlení (§ 158 odst. 3 TŘ)
- provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů
  - výslech a rekognice jen na návrh SZ za účasti soudce
- zajišťování stop
  - ohledání místa a činu
  - identifikační úkony (§114 TŘ)

SKONČENÍ PROVĚŘOVÁNÍ

- **LHŮTY 2/3/6 měsíců** (dle příslušnosti soudu/samosoudce)
  - v odůvodněných případech lze prodlužovat
- **Rozhodnutí**
  - **ODLOŽENÍ věci** (nezakládá překážku *rei iudiciae*)
    - pro nepřípustnost trestního stíhání (§ 11 TŘ)
    - pro neúčelnost trestního stíhání (analogicky § 172 odst. 2 TŘ)
    - nepodařilo se zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání
  - **ODEVZDÁNÍ věci** k projednání příslušnému orgánu
  - **DOČASNÉ ODLOŽENÍ věci**
    - potřeba objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny / úmyslné TČ

OPERATIVNĚ PÁTRACÍ PROSTŘEDKY

- v případě úmyslných TČ
  - Předstíraný převod (koupě/prodej, jiný způsob převodu)
  - Sledování osob a věcí („SLED-ka“)
- v případě zločinů s horní hranicí nejméně 8 let
  - Použití agenta ... povoluje soudce vrchního soudu

POSTUP PO ZAHÁJENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ (vyšetřování)

- prověřováním zjištěné a odůvodněné skutečnosti nasvědčují tomu, že
  - byl spáchán **TRESTNÝ ČIN**
  - jej spáchala **KONKRÉTNÍ OSOBA**
- **ZAHÁJENÍ**
  - doručením opisu usnesení o zahájení trestního stíhání obviněnému
  - nutnost souhlasu poškozeného se stíháním některých TČ

PRŮBĚH VYŠETŘOVÁNÍ

- **VYHLEDÁNÍ** (výjimečně provedení) **DŮKAZŮ**
  - k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení
    - případu
    - osoby pachatele
    - následku trestného činu
  - ve prospěch i neprospěch obviněného
- oprávnění obhájce a možnost obviněného účastnit se některých vyšetřovacích úkonů

SKONČENÍ VYŠETŘOVÁNÍ

- **LHŮTY ...** stejné jako pro skončení prověřování
- **Rozhodnutí**
  - **POSTOUPENÍ** věci příslušnému orgánu
  - **PŘERUŠENÍ** trestního stíhání
  - **ZASTAVENÍ** trestního stíhání (meritorní rozhodnutí)
    - obligatorní (§ 172 odst. 1 TŘ)
    - fakultativní (§ 172 odst. 2 TŘ)

SKONČENÍ VYŠETŘOVÁNÍ

■ podáním OBŽALOBY

- obviněný (obhájce), poškozený – právo na prostudování spisu, příp. navrhnout doplnění dokazování

■ podáním návrhu na schválení dohody o vině a trestu

■ ODKLONEM

- podmíněné zastavení trestního stíhání
- narovnání
- odstoupení od trestního stíhání (jen mladiství)

OBŽALOBA

- výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud
- **zásada TOTOŽNOSTI SKUTKU**
  - jen pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání
  - právní kvalifikace skutku se může změnit
    - povinnost upozornit na to obviněného (a obhájce)
- **rozhodnutí SUI GENERIS**
  - obligatorní obsahové náležitosti obžaloby (§ 177 TŘ)

PŘEDBĚŽNÉ PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY

■ CÍL

- prověření zákonnosti přípravného řízení
- prověření důvodnosti obžaloby

■ „filtrační“ funkce

■ fakultativní stadium

- možnost volby nařídít PPO nebo přímo hlavní líčení

ZAHÁJENÍ PŘEDBĚŽNÉHO PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY

- Pochybnosti předsedy senátu o ...
  - příslušnosti soudu
  - právní kvalifikaci skutku
  - trestnosti činu (event. nutnosti postoupení věci)
  - zákonnosti přípravného řízení
  - objasnění základních skutkových okolností
  - možnosti vyřídit věc „odklonem“

PRŮBĚH PŘEDBĚŽNÉHO PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY

- **nařizuje předseda senátu**
  - **samosoudce PPO nekoná (ale srov. § 314c TŘ !)**
- **koná se zásadně v neveřejném zasedání**
- **dokazování jen ohledně skutečností odůvodňujících
nařízení PPO**
  - **§ 185 odst. 2 TŘ – výslech obviněného, opatření vysvětlení**
  - **nikoli dokazování otázky viny**

ROZHODNUTÍ PO PŘEDBĚŽNÉM PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY

- vrácení věci státnímu zástupci k došetření
  - odstranění závažných procesních vad
  - objasnění základních skutkových okolností
- rozhodnutí „odklonem“
- postoupení věci
- zastavení / přerušování trestního stíhání
- předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu

ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM

- Příští přednáška ...

Zde je prostor pro Vaše případné dotazy.

Děkuji za Vaši pozornost.